

ЗВІТ

про стан виконання Плану заходів щодо захисту прав осіб, які належать до національних меншин (спільнот) України, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 р. № 475-р, закладами культури, що належать до сфери управління Міністерства культури України за II квартал 2026 року

Одеський національний академічний театр опери та балету (далі – Театр) системно реалізує мистецькі та культурно-просвітницькі заходи, спрямовані на підтримку культурної ідентичності та міжкультурного діалогу національних меншин України, зокрема кримськотатарського народу.

З початку 216-го театрального сезону (з 2 серпня 2025 року) Театр у 2026 році впровадив низку проєктів, що відповідають завданням Плану заходів щодо захисту прав національних меншин, зокрема, у рамках діяльності проведено концерти органної музики, у програмі яких прозвучали твори членів Національної спілки композиторів України – Алемдара Караманова, Мерзіє Халітової та інших визначних представників кримськотатарської музичної спадщини.

Крім того, Театр організував екскурсійні програми з музичним супроводом для представників національних меншин, зокрема кримськотатарської спільноти.

Програма поєднувала ознайомлення з музейною експозицією Театру та концертну частину, де звучали твори видатних композиторів різних епох і стилів мовами оригіналу, зокрема кримськотатарською, німецькою, польською та іншими.

Впродовж 216-го концертного сезону представники національних меншин вже брали участь у спільних виступах з провідними артистами Театру.

Тож, Театр виконує не лише мистецьку, а й суспільно значущу місію, створюючи умови для культурної адаптації внутрішньо переміщених осіб з Автономної Республіки Крим. Для переселенців організовано можливість безоплатного відвідування театральних вистав, концертних програм і просвітницьких заходів, що слугує дієвим інструментом інтеграції переселенців у культурне середовище регіону, підтримці їхньої культурної самобутності та розвитку міжкультурної комунікації.

У Колонному залі імені М. В. Лисенка Національної філармонії України 06 червня 2026 року, в рамках заходу «Музика пораненої землі», у виконанні Академічного симфонічного оркестру Національної філармонії України та хору Заслуженого академічного ансамблю пісні і танцю Збройних Сил України прозвучали пісні І. Гаспринського «Я кипарисів кілька ось стрів» у перекладі з кримськотатарської О. Гончаренка, композитор Е. Емір.

З метою розвитку міжкультурного діалогу, підтримки корінних народів України та посилення видимості кримськотатарської культури в загальноукраїнському культурному просторі, ДП «Національний академічний драматичний театр імені Лесі Українки» впродовж червня – жовтня п.р. планує реалізацію культурно-мистецького проєкту «За Перекопом є земля». У межах проєкту передбачається постановка вистави «За Перекопом є земля» за однойменним романом Анастасії Левкової (режисер - Ігор Білиця), із забезпеченням субтитрування кримськотатарською мовою (створення відео версії вистави), а також проведення панельної дискусії та освітньо-мистецької лабораторії за участю українських і кримськотатарських митців, перекладачів та громадських діячів.

Національний академічний драматичний театр ім. Марії Заньковецької підтримує кримськотатарську спільноту Львова та сприяє розвитку кримськотатарської мови та культури в регіоні. Так, 18 травня 2026 року, у День пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу, на інформаційних носіях Театру оприлюднено інформаційно-просвітницький матеріал про солідарність з кримськотатарським народом (охоплення ФБ-сторінки театру – 30 тис. читачів, інстаграм-сторінки – 20 тис. читачів)

14 травня 2026 року у Національній бібліотеці імені Ярослава Мудрого відбувся показ документального фільму «Живий спадок Криму» від Fresh Production Group - стрічки, що досліджує спадщину та традиції кримських татар. Фільм створено за підтримки Українського культурного фонду. Проєкт «Живий спадок Криму» складається з трьох серій - «Обряди», «Ремесла» та «Кухня». Головний акцент зроблено на традиціях, які передаються з покоління в покоління, попри історичні випробування. Авторам вдалося не лише зафіксувати спадщину, а й дати глядачеві відчуття її сили, живу енергію та сучасну актуальність.

Під час перегляду фільму гості занурились у саму історію великого й мужнього народу: таємниці орнаменту, танцю, особливості страв та кави стали лише маленькою частиною розповіді. Присутні змогли повністю поринути у світ традицій і відкрити для себе щось нове, але те, що є таким звичним для кримських татар.

Одеська національна наукова бібліотека (далі - ОННБ) 18 травня 2026 року провела презентацію книжкової виставки «Трагедія незнищеного народу»: до Дня пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу (1944).

19 травня 2026 року відбулось тематичне заняття мовно-літературної вітальні «Дивослово» на тему «Захищати пам'ять – захищати свободу», до Дня пам'яті жертв політичних репресій та Дня пам'яті жертв геноциду кримських татар. Власними спогадами про депортацію поділилися представники ГО «Кримські татари Одещини».

На офіційному сайті ОННБ поширено інформацію про такі заходи:

02 квітня 2026 року – репрезентовано публікацію «До 145-річчя від дня народження Усеїна Шаміля Тохтаргази (1881-1913) кримськотатарського поета і драматурга, вчителя і просвітителя»;

17 травня 2026 року – оприлюднено публікацію «До 105-річчя від дня народження Сейтумера Еміна (Сеїтумера Гафара оглу Еміна)»: кримськотатарського поета, прозаїка, активного учасника національного руху кримських татар;

18 травня 2026 року – відбулась презентація електронної виставки «Крим – це Україна! Qırım – bu Ukrayına!»: до Дня пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу.

Київським державним музичним ліцеєм імені М. В. Лисенка, в межах реалізації Плану заходів щодо забезпечення культурної самобутності кримськотатарського народу, та для ознайомлення широкого кола учнів із багатогранністю національних культур України, 24 квітня 2026 року організовано тематичний концерт кримськотатарської народної музики для фортепіано за збіркою Джеміля Карікова «Барви Криму».

Національна бібліотека для дітей реалізувала низку культурно-освітніх заходів, спрямованих на підтримку культурного розмаїття, розвитку міжкультурного діалогу та ознайомлення дітей з історією, традиціями і культурною спадщиною національних меншин України, зокрема, в рамках III Всеукраїнського дитячого бібліотечного молитовного сніданку «Світло молитви єднає», 10-річний Усеїн Саїдахметов (родина ВПО з Криму) читав молитву кримськотатарською мовою для 120 дітей і дорослих учасників.

В межах інформаційно-просвітницької діяльності бібліотека також поширює матеріали, присвячені культурній спадщині національних спільнот України, зокрема шляхом організації тематичних книжкових виставок, презентацій видань, публікацій на офіційному вебсайті та сторінках бібліотеки у соціальних мережах.

В Художньому музеї Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури протягом квітня п.р. проведено третю Всеукраїнську виставку «Крим: вчора, сьогодні та завтра».

Одеською національною музичною академією імені А. В. Нежданової протягом звітного періоду проведено інформаційні години зі здобувачами освіти на кафедрі іноземних мов до Дня кримськотатарського прапора та до Міжнародного дня корінних народів.

Харківська державна академія культури (далі - ХДАК) поінформувала про заходи, спрямовані на підтримку самобутності кримськотатарського народу:

1. До Дня пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу (18 травня 2026 р.) з метою вшанування пам'яті жертв геноциду, підвищення обізнаності студентської молоді та підтримки політики збереження культурної пам'яті кримськотатарського народу. На офіційному сайті ХДАК оприлюднено добірку інформаційно-просвітницьких матеріалів, підготовлених Громадською організацією «Кримськотатарський Ресурсний Центр».

До цієї події, кафедра культурології та музеєзнавства провела інтерактивну лекцію, що означила події 1944 року – депортації кримськотатарського народу, збереження історичної пам'яті та культурної спадщини кримських татар.

2. До Дня міжнаціональної злагоди та культурного розмаїття (21 травня 2026 р.) відбулась творча зустріч з Абібulloю Сеїт-Джелілем – викладачем кримськотатарської мови кафедри тюркології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Під час заходу обговорювались питання розвитку кримськотатарської мови, літератури та збереження культурної ідентичності кримськотатарського народу.

Майстринею декоративно-ужиткового мистецтва, Юлією Соловйовою, проведено майстер-клас з традиційного декоративного мистецтва кримських татар (елементи орнаменту та символіки). Захід спрямований на популяризацію кримськотатарської культури та ознайомлення студентів із традиційними художніми техніками.

Одеським державним ліцеєм імені проф. П. С. Столярського у другому кварталі 2026 року проведено низку виховних, навчальних та освітньо-виховних заходів, зокрема:

1. Класні години, до 82-ї річниці депортації кримськотатарського народу.
2. Інформаційні уроки історії для учнів старших класів на теми: «Сталінські репресії під час війни» та «Депортація кримських татар з України».
3. Виховні години до Дня пам'яті жертв депортації кримськотатарського народу на теми: «Пам'ятаємо заради майбутнього» та «Річниця депортації кримських татар».
4. Конкурс малюнків серед учнів середніх класів на знак підтримки кримськотатарського народу.

Проведені заходи сприяли формуванню поваги учнів до прав людини, толерантності, міжкультурного діалогу та збереженню історичної пам'яті.